

A mezsgyék tájban betöltött szerepe és védelmük időszerűsége

Csathó András István

5830 Battonya, Somogyi B. u. 42/A.

E-mail: csatho@mezsgyevedelem.hu

A sztyepprét-maradványokat őrző mezsgyék természetvédelmi jelentősége egyre inkább közismertté válik, azonban védelmük egyelőre csak kevés előrelépést mutat. A mezsgyék könnyen szembetűnő flóraőrző szerepét számszerűsített adatokkal is alá kívántuk támasztani. A vizsgálatot a Tiszántúl délkeleti részén található Csanádi-háton végeztük. A kistáj területét 33 közép-európai flóratérképezési kvadrát fedi le. Tíz év alatt a löszháton kvadrátonként (kb. 6,5×5,5 km) átlagosan 5,2 védelem alatt álló növényfaj előfordulása vált ismertté, amelyek közül 1,0 (19,8%) csak összefüggő természeti területről (gyep, erdő stb.) vagy szántóföldről (iszapnövények), 0,3 (6,4%) összefüggő területről és mezsgyéről egyaránt, 3,8 védett faj (73,8% !) pedig csak mezsgyéről került elő. A leginkább belvizes szántóföldeken megjelenő iszapnövények adatai nélkül ezek a számok a következőképpen módosulnak: 0,5 (10,4%); 0,3 (7,1%); 3,8 (82,5% !). A Csanádi-háton a védett növényfajok közül az *Adonis vernalis*, *Ajuga laxmannii*, *Anchusa barrelieri*, *Clematis integrifolia*, *Inula germanica*, *Oxytropis pilosa*, *Prunus tenella* és a *Vinca herbacea* mind a lelőhelyek számát, mind az egyedszámokat tekintve 90–100%-ban mezsgyéken él. E gyepsávok jelentősége feltehetően a Maros–Körös köze más részein, a Nagy-kunságban, a Bács-sárgarokban, Felső-Bácskában, a Hevesi-síkon stb. is hasonló. A veszélyeztetett elsődleges mezsgyék megőrzése a pannon biogeográfiai régióban új természetvédelmi stratégiát követel. A területi védelmük esetében fontos a helyi (önkormányzati) szint, azonban indokolt lenne legalább néhány 10 kiemelten értékes mezsgye országos jelentőségű védelem alá helyezése is. Szintén sürgető feladatot jelent több fajgazdag mezsgye mellett parlagsávok felhagyása a gyepparadvány védelme és a vegetáció visszatelepülésének vizsgálata céljából.